

Sygn. akt III AUz 89/19

POSTANOWIENIE

21 sierpnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na posiedzeniu niejawnym w składzie:

Przewodniczący SSA Sławomir Bagiński (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SA Bożena Szponar-Jarocka

po rozpoznaniu 21 sierpnia 2019 r. w B.

sprawy z odwołania J. P. (1)

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej

na skutek zażalenia J. P. (1)

na postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 13 czerwca 2019 r. w sprawie o sygnaturze akt IV U 963/19

postanowił:

uchylić zaskarżone postanowienie.

B. Z. S. B. (1) S.-J.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z 13 czerwca 2019 r. zawiesił postępowanie na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie o sygnaturze akt P 4/18. W uzasadnieniu postanowienia Sąd wskazał, że zawieszenie postępowania na podstawie tego przepisu jest dopuszczalne, jeżeli postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym już się toczy, jak również w sytuacji, w której sąd dopiero wszczyna postępowanie w przedmiocie kontroli konstytucyjności, występując z pytaniem w tym zakresie. W rozpoznawanej sprawie Sąd powziął informację, że w Trybunale Konstytucyjnym zawisła sprawa o sygnaturze akt P 4/18, której przedmiotem jest udzielenie odpowiedzi na pytanie prawne dotyczącym zgodności z Konstytucją RP przepisów, na podstawie których wydano decyzje zaskarżone przez J. P. (1), w kontekście nie tylko naruszenia zasad ochrony praw nabytych, zaufania obywatela do państwa prawa i stanowionego przez niego prawa, niedziałania prawa wstecz i naruszenia powodującego nierówne traktowanie części funkcjonariuszy w porównaniu z tymi, którzy rozpoczęli służbę po raz pierwszy po 11 września 1989 r., skutkujące ich dyskryminacją, ale także zgodności z Konstytucją RP samego sposobu i trybu uchwalenia Ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

J. P. (1) złożył zażalenie na to postanowienie. Zaskarżając postanowienie w całości i zarzucił naruszenie art. 177 § 1 pkt 3¹ Kodeksu postępowania cywilnego poprzez błędne przyjęcie, że rozpoznanie przez Sąd Okręgowy w Olsztynie złożonych przez niego odwołań od decyzji Dyrektora ZER MSWiA z 7 czerwca 2017 r. o ponownym ustaleniu wysokości

renty inwalidzkiej oraz od decyzji Dyrektora ZER MSWiA z 7 czerwca 2017 r. o ponownym ustaleniu wysokości emerytury jest zależne od wyniku postępowania w sprawie o sygnaturze akt P 4/18, toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym RP, podczas gdy niniejsza sprawa może zostać rozstrzygnięta przez sąd niezależnie od wyniku postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym. J. P. (1) wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

Sąd Apelacyjny zważył:

Zaskarżonymi w sprawie decyzjami z 7 czerwca 2017 r. o ponownym ustaleniu wysokości renty inwalidzkiej oraz z 7 czerwca 2017 r. o ponownym ustaleniu wysokości emerytury, wydanymi na podstawie art. 22a w związku z art. 32 ust. 1 oraz art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 Ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. ponownie ustalił J. P. (1) wysokość renty inwalidzkiej i wysokość emerytury policyjnej.

Postanowieniem z 24 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie o sygnaturze akt XIII 1 U 326/18 zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym, czy zastosowane w zaskarżonych decyzjach przepisy Ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin są zgodne z Konstytucją RP. Postępowanie w przedmiocie udzielenia odpowiedzi na to pytanie prawne toczy się przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie o sygnaturze akt P 4/18.

Sąd pierwszej instancji uznał, że rozstrzygnięcie tego zagadnienia prawnego będzie miało wpływ na wynik niniejszej sprawy i na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ Kodeksu postępowania cywilnego (zwanego dalej „k.p.c.”) zawiesił postępowania w sprawie. Zgodnie z art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. sąd może zawiesić postępowanie z urzędu, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym albo Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wprowadzając regulację zawartą w tym przepisie, intencją ustawodawcy było dopuszczenie możliwości zawieszenia postępowania cywilnego w sytuacji, w której rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym. Ta podstawa zawieszenia obejmuje zarówno przypadek, w którym to sąd orzekający zwrócił się z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, jak i przypadek, gdy z pytaniem takim wystąpił inny sąd, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem.

Sąd pierwszej instancji uznał, iż rozstrzygnięcie tego zagadnienia prawnego będzie miało wpływ na wynik niniejszej sprawy i na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. zawiesił postępowania w sprawie. Zgodnie z tym przepisem sąd może zawiesić postępowanie z urzędu jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym albo Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wprowadzając regulację zawartą w tym przepisie, intencją ustawodawcy było dopuszczenie możliwości zawieszenia postępowania cywilnego w sytuacji, w której rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym. Powyższa podstawa zawieszenia obejmuje zarówno przypadek, w którym to sąd orzekający zwrócił się z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, jak i przypadek, gdy z pytaniem takim wystąpił inny sąd, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem. Słusznie Sąd Okręgowy wskazał, iż zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 §1 pkt 3¹ k.p.c., a zatem w związku z postępowaniem toczącym się przed Trybunałem Konstytucyjnym albo Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest fakultatywne. Nawet zatem jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku toczącego się postępowania, ustawa nie wymaga od sądu rozpoznającego sprawę zawieszenia postępowania, dając w tym zakresie samodzielność w podjęciu takiej decyzji. Chodzi zatem o to, aby decyzja o zawieszeniu postępowania nie zapadała mechanicznie, ale w uwzględnieniu konkretnych okoliczności sprawy. Nie bez znaczenia w tym zakresie jest

nie tylko ścisły związek rozstrzygnięcia Trybunału z przedmiotem postępowania, ale znaczenie ma to, czy w sprawie nie zgłoszono innych zarzutów i roszczeń, których rozstrzygnięcie nie pozostaje już w takim związku, jak też znaczenie ma sam charakter sprawy. Nie można bowiem nie zauważyć, iż prawo strony dostępu do Sądu i rozpoznania jej sprawy w rozsądnym terminie, gwarantowane art. 6 ust 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w dniu 4 listopada 1950 r. w R. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) i art. 45 Konstytucji RP jest szczególnie akcentowane w sprawach, w których przedmiotem są świadczenia mające istotne znaczenie dla egzystencji ubezpieczonych (emerytury, renty, wynagrodzenia za pracę). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w S. na tle art.6 ust.1 wspomnianej Konwencji sprawy dotyczące źródeł utrzymania należą do spraw o szczególnym znaczeniu dla strony (ubezpieczonego) i konieczne jest aby postępowanie w tych sprawach toczyło się szczególnie szybko (por. m.in., O. przeciwko Austrii, wyrok z 28 czerwca 1990 r., § 72; C. przeciwko W., wyrok z 24 maja 1991 r., § 17; L. przeciwko Polsce wyrok 19 października 2004 r. Skarga nr (...) § 34; M. przeciwko Polsce, wyrok z 14 września 2004 r. skarga nr (...)).

W kontekście powołanej przez Sąd Okręgowy przyczyny zawieszenia postępowania tj. oczekiwania na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego trzeba też zauważyć, iż w orzecznictwie (...) przyjęty jest pogląd, że jeżeli przyczyną przewlekłości postępowania (nierozpoznania sprawy w rozsądnym terminie) jest oczekiwanie na rozstrzygnięcie w innej sprawie, a zatem jeżeli zwłoka w rozpoznaniu jest skutkiem opieszałości innego Sądu niż sąd orzekający w danej sprawie, to nie jest to wystarczającym usprawiedliwieniem przewlekłości postępowania, w sprawie sądu orzekającego oczekującego na orzeczenie innego sądu (por. w tym zakresie wyrok (...) z 7 lipca 2009r. w sprawie W. i P. przeciwko Polsce, skarga Nr (...) i (...)).

Rozpoznając przedmiotowe zażalenie należało zatem wziąć pod uwagę wszystkie te wyżej wskazane okoliczności. W kontekście przytoczonego wyżej orzecznictwa (...), wypada też zauważyć, iż niewyznaczenie dotychczas przez Trybunał Konstytucyjny terminu rozpoznania pytania prawnego w sprawie P 4/18 prowadzi do faktycznego uniemożliwienia odwołującemu – prawidłowego określenia wysokości świadczenia i pozbawia go dostępu do sądu i rozpoznania sprawy o wysokość świadczenia w rozsądnym terminie (bez nieuzasadnionej zwłoki). Taki stan rzeczy może zatem prowadzić do naruszenia zarówno art. 6 wspomnianej wyżej Konwencji, art. 45 Konstytucji i RP jak i rodzić konsekwencje przewidziane w przepisach ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. z 2016 r. poz. 1259 ze zm.). Analizując przesłanki do zawieszenia postępowania należy również mieć na uwadze, że z mocy art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. ma ono charakter fakultatywny, zaś przedmiotowa sprawa toczy się od listopada 2017 r.

Istotna jest też okoliczność, że J. P. (1) w odwołaniach od zaskarżonych decyzji podnosił, że w okresie od 10 października 1974 r. do 4 października 1975 r. nie wykonywał żadnych prac określonych w art. 13b ww. ustawy, a więc nigdy nie pełnił służby na rzecz totalitarnego państwa. Skarżący wskazywał, że w tym spornym okresie pełnił zawodową służbę wojskową w (...), polegającą na ochronie granic i kontroli ruchu granicznego, i nie pracował na rzecz służb bezpieczeństwa państwa. Odwołujący kwestionuje również zasadność zastosowania w stosunku do niego przepisów ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, a nie tylko ich konstytucyjność. Należało zatem zgodzić się ze skarżącym, że w takiej sytuacji decyzja Sądu Okręgowego o zawieszeniu postępowania przed przeprowadzeniem postępowania dowodowego – pozyskania dokumentów i ewentualnie przeprowadzenie innych dowodów – była co najmniej przedwczesna.

W pierwszej kolejności należało więc ustalić, czy sporny okres służby można zakwalifikować jako służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 r., a w konsekwencji, czy istnieją podstawy do obniżenia świadczeń emerytalno-rentowych odwołującego na podstawie art. 15c cytowanej ustawy. Dopiero po dokonaniu oceny tej kwestii, w szczególności gdy sąd dojdzie do przekonania, że do odwołującego mają zastosowanie przepisy powołanej ustawy, rozważeniu będzie podlegać, czy zasadny jest wniosek organu rentowego

o zawieszenie postępowania w sprawie. W tym kontekście należy jednak rozważyć, wskazywane wcześniej, istotne wartości wynikające z Konstytucji oraz z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

W pierwszej kolejności należy więc ustalić, czy sporny okres służby można zakwalifikować jako służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 r., a w konsekwencji, czy istnieją podstawy do obniżenia świadczeń emerytalno-rentowych odwołującego na podstawie art. 15c cytowanej ustawy. Dopiero po dokonaniu oceny tej kwestii, w szczególności gdy sąd dojdzie do przekonania, że do odwołującego mają zastosowanie przepisy powołanej ustawy, rozważeniu podlegać mogłoby, czy zasadny jest wniosek organu rentowego o zawieszenie postępowania w sprawie. W tym kontekście należy jednak uwzględnić, że nie jest obecnie widoczna perspektywa zakończenia postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, co jak wskazano wcześniej może naruszać istotne uprawnienia konstytucyjne i wynikające z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Z informacji uzyskanej w sprawie o sygnaturze akt III AUz 73/19, toczącej się przed tutejszym sądem wynika, że do dnia dzisiejszego nie został wyznaczony termin rozpoznania pytania prawnego w sprawie o sygnaturze akt P 4/18. Na stronie internetowej Trybunału, także obecnie brak jest informacji no wyznaczeniu rozprawy.

Biorąc powyższe pod uwagę, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzeczono jak wyżej.

B. Z. S. B. (1) S.-J.

(...)

- J. P. (2),

- (...).

(...).

(...)

S. B. (2)